

Nationell klinisk slutexamination för sjuksköterskeexamen, 180 hp

ANSLUTNA LÄROSÄTEN OBLIGATORISK VERKSAMHET

Instruktion till skriftligt prov

Skriftligt prov består av två delar, delprov I och delprov II. Båda delproven tillsammans omfattar två patientfall Örjan Östgård och Öyna Özler. I patientfallen tillförs information successivt. Varje nytt ark inleds med en ingresstext som repeterar information och ger svarsalternativ till föregående arks frågor.

Miniräknare är tillåten.

Delprov I. Maxpoäng: 50 poäng

Godkänt delprov I: 33 poäng

Delprov II. Läkemedelsberäkningar markeras med *

Godkänt delprov II: Godkända läkemedelsberäkningar

Patientfall 1 Örjan Östgård, innehåller 12 frågor och Patientfall 2 Öyna Özler, innehåller 16 frågor

Möjliga poäng i patientfall 1 är 25 poäng
(Delprov I) samt godkänd
läkemedelsberäkning (Delprov II)

Fråga 1 = 2 poäng

Fråga 2 = 1 poäng

Fråga 3 = 3 poäng

Fråga 4 = 1 poäng

Fråga 5 = 3 poäng

Fråga 6 = 3 poäng

*Fråga 7 = Läkemedelsberäkning G/U

Fråga 8 = 2 poäng

Fråga 9 = 2 poäng

Fråga 10 = 3 poäng

Fråga 11 = 2 poäng

Fråga 12 = 3 poäng

Möjliga poäng i patientfall 2 är 25 poäng
(Delprov I) samt godkänd
läkemedelsberäkning (Delprov II)

Fråga 1 = 2 poäng

Fråga 2 = 3 poäng

Fråga 3 = 1 poäng

Fråga 4 = 1 poäng

Fråga 5 = 2 poäng

Fråga 6 = 1 poäng

Fråga 7 = 2 poäng

Fråga 8 = 1 poäng

Fråga 9 = 1 poäng

*Fråga 10 = Läkemedelsberäkning G/U

Fråga 11 = 2 poäng

Fråga 12 = 1 poäng

Fråga 13 = 3 poäng

Fråga 14 = 1 poäng

Fråga 15 = 2 poäng

Fråga 16 = 2 poäng

Frågorna är konstruerade så att du måste begränsa dina svar. Du måste därför på angivet skrivutrymme ange dina svar. Om handstilen är svåräst/oläslig kan bedömning av svaret påverkas. Om du garderar dig genom att räkna upp fler svarsalternativ än vad som efterfrågas, rättas endast de först angivna svarsalternativen.

Provet ska ligga till vänster så långt upp mot bordshörnet som möjligt, *upp och ned*, och du börjar med det översta arket och vänder ett i taget. Besvarat ark läggs *upp och ned* i den färgade plastmappen till höger på bordet. Ta därefter nästa ark och vänd det rätt. Det är inte tillåtet att gå fram och tillbaka i tentamen. Det får bara finnas ett rättvänt vitt ark framme. Lagt ark ligger. Om du behöver kladdpapper finns det färgat papper att tillgå.

Kom ihåg att skriva ditt kodnummer på varje ark. Om du felaktigt eller av misstag får upp arken i fel ordning skall du omgående kontakta tentamensvakt. Risk finns annars för att ditt prov kan underkännas eller att misstanke om fusk uppstår.

Således får endast det färgade instruktionsbladet, färgat kladdpapper och ett vitt rättvänt ark finnas framme samtidigt under examinationen.

När du är färdig med tentamen, lägg den färgade plastmappen i det kodmärkta kuvertet och lämna till tentamensvakten. **Lycka till!**

KOD _____

Detta är nu provets sista sida.
Resultatet publiceras utifrån kodlista.

Om du av misstag startat med denna sida: kontakta omgående tentamensvakt.
Risk finns annars för att ditt prov kan underkännas eller att misstanke om fusk uppstår.

KOD _____

Du förbereder Öyna inför operationen. Du tar ett EKG och kontrollerar hennes vitala parametrar. Renbäddar hennes säng, märker hennes glasögon och låser in hennes värdesaker. Du kontrollerar att kirurgens markering av operationsområdet finns kvar. När du är klar med dina förberedelser så ringer de från operationsavdelningen och du kör Öyna dit. Sent på kvällen kommer Öyna till ortopedavdelningen. Öynas dotter Helena ringer och undrar hur det står till med hennes mamma. Du tittar i dokumentationshandlingarna om du kan lämna ut information om Öyna till dottern. Det är patientjournalen som styr dokumentationsskyldigheten för legitimerad personal och offentlighets- och sekretesslagen som styr om uppgifter kan lämnas ut till dottern Helena.

Öyna får stanna några dagar på ortopedavdelningen och flyttas därefter över till rehabiliteringsavdelningen innan hon är klar för hemgång till äldreboendet igen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ REHABILITERINGSAVDELNINGEN

Öynas dotter Helena är på besök. Eftersom hon sedan tidigare vet att Öyna har osteoporos, och att det kan vara en bidragande faktor till att hon bröt höften, undrar Helena om hon själv kan göra något för att minska risken för att få osteoporos.

15. Ange 4 egenvårdsåtgärder som dottern Helena kan göra för att reducera risken för att få osteoporos. (0,5p/åtgärd) (2p)

1	
2	
3	
4	

Helena påtalar att Öyna har gått ner i vikt den sista tiden och för att säkerställa att Öyna får i sig tillräckligt med energi så gör du en beräkning av hennes energibehov.

16. Ange 4 faktorer som du tar hänsyn till vid beräkning av Öynas energibehov förutom att hon har gått ner i vikt. (0,5p/faktor) (2p)

1	
2	
3	
4	

Beräkningen visar att Öyna behöver öka sitt energiintag och i omvårdnadsepikrisen, som du skickar till sjuksköterskan på äldreboendet Mobacken när Öyna ska åka hem, ger du rekommendationer på åtgärder som kan göra att Öyna kan öka sin vikt.

KOD _____

Inför operationen har läkaren ordinerat att KAD ska sättas. Du förbereder katetersättningen. Kvinnans urinrör är ca 5 cm och för att urinmynningen lättare ska framträda applicerar du en sträng gel från klitoris och bakåt mot slidans framvägg. Du använder 10 mg bedövningsgel och du har ett aseptiskt handhavande d v s den sterila katetern behålls steril vid införandet. Katetersättningen går snabbt och är okomplicerad men det kommer inte någon urin så innan du kuffar kateterballongen ber du Öyna att hosta samtidigt som du trycker med handen över den nedre delen av buken. När du gör dessa åtgärder kommer det urin och du kuffar katetern.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ AKUTVÅRDSAVDELNINGEN

Du förbereder Öyna inför operationen. Blodproverna, inklusive blodgruppering och bastest, är tagna, ordinerade läkemedel är givna och katetern är satt. Du har också hjälpt Öyna med helkroppsavtvättning inkl naveltvätt då hon är sängbunden. I sängen finns en tryckavlastande madrass. I samband med att du hjälpte henne att ta på rena operationskläder inspekterade du hennes hud. Du konstaterade att den är hel samt att naglarna är korta. Håravkortning behöver inte göras. Hon har varit fastande sedan kvällen innan då hon hittades liggande på golvet på morgonen. Öyna får information om operationen och eftervård och hon får möjlighet att ställa frågor. Du förvissar dig om att hon är nöjd med informationen och att hon inte känner oro. Innan ni går till operation så kontrollerar du att alla journalhandlingar är uppdaterade i datajournalen samt att sängen är märkt.

13. Ange 6 preoperativa förberedelser, förutom ovanstående, som du ansvarar för innan Öyna transporteras till operation. (0,5p/förberedelse) (3p)

1	
2	
3	
4	
5	
6	

När du är klar med dina förberedelser så ringer de från operationsavdelningen och du kör Öyna dit.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ ORTOPEDAVDELNINGEN

Det är nu sent på kvällen och Öyna har kommit till avdelningen. Öynas dotter Helena ringer och undrar hur det står till med hennes mamma. Du tittar i dokumentationshandlingarna om du kan lämna ut information om Öyna till dottern.

14. Besvara nedanstående frågor. (0,5p/lag) (1p) (förkortningar ger inte poäng)

<i>Vilken lag styr huvudsakligen dokumentationsskyldigheten för legitimerad personal?</i>	
<i>Vilken lag styr huvudsakligen om du kan lämna ut uppgifter om Öyna till Helena?</i>	

KOD _____

I väntan på operation är Öyna fastande och läkaren har ordinerat premedicinering som du administrerar.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ AKUTVÅRDSAVDELNINGEN

Inför operationen har läkaren ordinerat att KAD ska sättas. Du förbereder katetersättningen.

11. Besvara nedanstående frågor genom att sätta X för rätt svar i tabellen. (0,5p/svar) (2p)

<i>Längden på katetern anpassas efter urinröret. Hur långt ungefär är kvinnans urinrör?</i>	5 cm	10 cm	15 cm
<i>Vad kan du göra för att lättare lokalisera urinmynningen på en kvinna?</i>	Blåsa lätt mot slidan	Applicera en sträng gel från klitoris och bakåt mot slidans framvägg	Klappa försiktigt med kompress fuktad med natriumklorid över slidan
<i>Hur stor mängd bedövningsgel behöver minst användas vid kateterisering av kvinna?</i>	10 gram	20 gram	40 gram
<i>Vad innebär aseptiskt handhavande vid kateterisering?</i>	Att den sterila katetern behålls steril vid införandet	Att patienten tvättas med antiseptisk lösning	Att basala hygienrutiner följs

Katetersättningen går snabbt och är okomplicerad men det kommer inte någon urin. Innan du kuffar kateterballongen så vidtar du åtgärder för att säkerställa att katetern ligger rätt.

12. Ange 2 åtgärder som du kan vidta om det inte kommer urin för att säkerställa att urinkatetern ligger i urinblåsan. (0,5p/åtgärd) (1p)

1	
2	

KOD _____

Du misstänker att Öyna har en höftfraktur och ringer efter en ambulans. Medan du väntar inspekterar du Öynas hud för att se om hon har trycksår. Du ser att hon har tecken på trycksår och meddelar det till ambulanspersonalen när de kommer. Ambulanspersonalen sätter PVK och ger Öyna smärtlindring. När Öyna kommer till akutmottagningen tar du emot henne och får meddelande av ambulanspersonalen att hon har tecken på trycksår och du gör vad du kan för att förebygga detta. Förutom att du inspekterar hennes hud och bäddar sängen med en tryckavlastande madrass så avlastar du med kuddar och ser till att det är torrt och slätt i sängen. När ni flyttar över Öyna till sängen är ni noga med förflyttningstekniken för att förhindra att hon får skjuv- och friktionsskador. Öyna röntgas och det konstateras att hon har en cervikal höftfraktur som behöver opereras. Trots att du använder stasband och har god belysning så har du svårt att se eller känna var du ska sticka så du ber henne hänga ner med armen en stund och stasar med en blodtrycksmanschett i stället. Öyna kan ta emot blod från givare med A Rh- och 0 Rh-.

I väntan på operation läggs Öyna in på akutvårdsavdelningen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ AKUTVÅRDSAVDELNINGEN

Öyna är fastande och läkaren har ordinerat premedicinering. För att minska risken för att få en trombos ordinerar Öyna 5 000 E Fragmin[®] s.c. Du går in i läkemedelsrummet och ser att det inte finns några förfyllda sprutor, utan enbart 10 ml-ampuller med Fragmin[®] 25 000 E/ml.

Fragmin[®] 25 000 E/ml

Injektionsvätska

Antitrombosmedel

Aktiv substans: Dalteparinnatrium

Läkaren har också ordinerat infusion Glukos 50 mg/ml, 1000 ml. Du påbörjar infusionen kl 11.00. Du ställer in den ordinerade droppakten så att du ser att det kommer 1 droppe i sekunden. (1 ml =20 drp)

Glukos 50 mg/ml

Infusionsvätska, lösning 50 mg/ml

Aktiv substans Glukos

***10. Besvara nedanstående frågor. (rätt svar = godkänt)**

<i>Hur mycket Fragmin[®] drar du upp i sprutan, uttryckt i ml, så att det motsvarar den ordinerade dosen?</i>	<i>Svar:</i>
<i>Vilket klockslag skriver du på påsen att infusionen Glukos 50 mg/ml ska vara infunderad? Avrunda till närmsta halvtimme.</i>	<i>Svar:</i>

KOD _____

Öyna har 38,8 grader i temperatur och hennes allmäntillstånd är nedsatt. Du besöker Öyna och innan du går från boendet så ber du undersköterskan Monica att kontakta dig i fall hon blir sämre och ni bestämmer att du annars ska komma tillbaka nästa dag. På morgonen nästa dag ringer Monica. Hon berättar att hon hittat Öyna på golvet och när hon försöker hjälpa henne upp i sängen ojar hon sig högljutt. Monica låter därför Öyna ligga kvar på golvet. Du skyndar till boendet. När du kommer in till Öyna så misstänker du att hennes höft är bruten då benet är utåtroterat, förkortat och svullet över höften. Hon kan inte heller stödja på benet. Anatomisk region I visar var cervikal fraktur är belägen och anatomisk område II visar var pertrokantär fraktur sker.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRD- OCH OMSORGSBOENDET MOBACKEN

Du ringer efter en ambulans och medan du väntar inspekterar du Öynas hud för att se om hon har trycksår då ni inte vet hur länge hon legat på golvet. Du ser att hon har tecken på trycksår och meddelar det till ambulanspersonalen när de kommer. Ambulanspersonalen sätter PVK och ger Öyna smärtlindring.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ AKUTMOTTAGNINGEN

Du tar emot Öyna och får meddelande av ambulanspersonalen att hon har tecken på trycksår och du gör vad du kan för att förebygga detta. Du inspekterar hennes hud och bäddar sängen med en tryckavlastande madrass. När ni flyttar över Öyna till sängen är ni noga med förflyttningstekniken för att förhindra att hon får skjuv- och friktionsskador.

7. *Ange 4 omvårdnadsåtgärder, förutom ovanstående beskrivna, som du kan vidta för att Öyna inte ska utveckla trycksår. (0,5p/åtgärd) (2p)*

1	
2	
3	
4	

Öyna röntgas direkt och det konstateras att hon har en cervikal höftfraktur som behöver opereras. Du ska ta venprover som är ordinerade inför operation, blodstatus, elektrolytstatus och CRP samt BAS-test. Blodgruppering finns sedan tidigare som visar att Öyna har blodgrupp A Rh -. Trots att du använder stasband och har god belysning så har du svårt att se eller känna var du ska sticka.

8. *Ange 2 åtgärder som kan vidtas för att venerna ska framträda tydligare, förutom att stasa med stasband och ha god belysning. (0,5p/åtgärd) (1p)*

1	
2	

9. *Vilka 2 blodgrupper kan Öyna ta emot blod från? (0,5p/blodgrupp) (1p)*

1	
2	

KOD _____

Öyna Özler är 84 år och bor på vård- och omsorgsboendet Mobacken. När du kommer till boendet berättar undersköterskan Monica för dig att Öyna är så trött och du gör en klinisk bedömning för att bilda dig en uppfattning om hur Öyna mår. Öyna ser blek ut och hon känns varm och du kontrollerar därför om hon har feber. Öyna har 38,8 grader i temperatur och eftersom hennes allmäntillstånd är nedsatt kontrollerar du hennes vitala funktioner genom att göra BAS-kontroller, dvs du kontrollerar blodtryck, andning och saturation för att tidigt upptäcka om det rör sig om sepsis. Blodtrycket ska då inte vara < 90 mmHg i systoliskt tryck, hon får inte ha > 30 andetag/minut och saturationen ska inte vara < 90 %. Om någon av dessa parametrar avviker kan sepsis misstänkas. Dina kontroller visar inga tecken på begynnande sepsis och du ger henne paracetamol som både har antipyretisk och analgetisk effekt, du skulle också kunna välja att ge henne acetylsalicylsyra.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRD- OCH OMSORGSBOENDET MOBACKEN

Innan du går från boendet så ber du undersköterskan Monica att kontakta dig i fall Öyna blir sämre och ni bestämmer att du ska komma tillbaka nästa dag. På morgonen nästa dag ringer Monica. Hon berättar att hon hittat Öyna på golvet och när hon försöker hjälpa henne upp i sängen "ojar" hon sig högljutt. Monica låter därför Öyna ligga kvar på golvet. Du skyndar till boendet. När du kommer in till Öyna så gör du en kroppsundersökning. Du ser inga blåmärken men andra observationer gör att du misstänker att hennes höft är bruten.

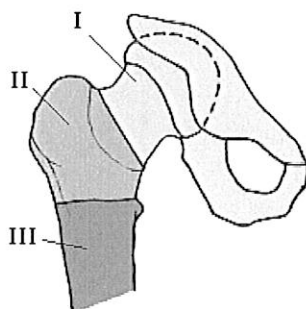
5. Vilka observationer är det som gör att du misstänker att Öynas höft är bruten? Ange 4 tecken som Öyna kan uppvisa förutom smärta/ömhet. (0,5p/tecken) (2p)

1	
2	
3	
4	

Det finns olika typer av höftfrakturer beroende på vilken anatomisk region som är bruten.

6. Markera med ett X den siffra som beskriver den anatomiska region där den beskrivna frakturen är belägen (0,5p/svar) (1p)

	I	II	III
<i>Cervikal fraktur</i>			
<i>Petrokantär fraktur</i>			

KOD _____

Öyna Özler är 84 år och bor på vård- och omsorgsboendet Mobacken. De senaste veckorna har Öyna varit trött och inte orkat gå ut på promenad. Hon vilar mycket. När du kommer till Mobacken berättar undersköterskan Monica för dig om sina observationer. Du går in till Öyna för att se hur det står till med henne. När du knackar på hos Öyna svarar hon med svag röst från sin säng att du kan komma in. Du observerar att hon talar sakta och är trött. Under samtalet upplever du att Öyna inte är helt adekvat då hon ibland svarar osammanhängande. Du gör en klinisk bedömning. Öyna ser blek ut och hon känns varm och du kontrollerar därför om hon har feber, du gör en tympanisk mätning, d v s mäter temperaturen i örat. Kroppstemperaturen är som lägst på morgonen. Om Öyna legat med örat mot kudden kan det ge ett falskt högt värde och kärntemperatur mäts inte via armhålan.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRD- OCH OMSORGSBOENDET MOBACKEN

Öyna har 38,8 grader i temperatur och eftersom hennes allmäntillstånd också är nedsatt kontrollerar du hennes vitala funktioner genom att göra BAS 90-30-90-kontroller för att tidigt upptäcka om det rör sig om sepsis.

2. Besvara nedanstående frågor. (0,5p/svar) (3p)

<i>Vad står bokstäverna för i B A S? (1,5p)</i>	<i>Hur förhåller sig de olika värdena om de indikerar sepsis? (1,5p)</i>	
B	90	
A	30	
S	90	

Dina kontroller visar inga tecken på sepsis och du ger henne läkemedel med antipyretisk och analgetisk effekt.

3. Besvara nedanstående frågor. (0,5p/svar) (1p)

<i>Vad menas med att ett läkemedel har antipyretisk effekt?</i>	
<i>Vad menas med att ett läkemedel har analgetisk effekt?</i>	

4. Ge exempel på 2 verksamma substanser som vanligtvis används och som både har antipyretisk och analgetisk effekt. (0,5p/svar) (1p)

1	
2	

KOD _____

Öyna Özler**Totalt 16 frågor, maximalt 25 poäng inkl. läkemedelsberäkning (fråga 10)**

I situationen befinner du dig som sjuksköterska på olika instanser i vårdkedjan och det är av stor vikt att du har ett holistiskt tänkande.

Öyna Özler är 84 år och bor på vård- och omsorgsboendet Mobacken. Öynas make Rolf avled hastigt för 2 år sedan och när maken avled flyttade Öyna till boendet. Öyna har två döttrar som hon ofta pratar med i telefon, men de kommer inte så ofta på besök. Öyna trivs på boendet, hon säger ofta att hon tycker ”flickorna” är så snälla. De brukar följa med Öyna på en liten promenad. Hon går sakta med hjälp av rollator, och tycker att det är skönt att komma ut. De senaste veckorna har Öyna varit trött och inte orkat gå ut på promenad. Hon vilar mycket. När du kommer till Mobacken berättar undersköterskan Monica för dig om sina observationer. Du går in till Öyna för att se hur det står till med henne.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRD- OCH OMSORGSBOENDET MOBACKEN

När du knackar på hos Öyna svarar hon med svag röst från sin säng att du kan komma in. Du tar fram en stol och sätter dig ner och samtalar med henne. Du observerar att hon talar sakta och är trött. Under samtalet upplever du att Öyna inte är helt adekvat då hon ibland svarar osammanhängande. Du gör en klinisk bedömning. Öyna ser blek ut och hon känns varm och du kontrollerar därför om hon har feber.

1. Besvara nedanstående frågor genom att sätta kryss för rätt svar i tabellen. (0,5p/svar) (2p)

<i>Vad innebär det att du gör en tympanisk mätning?</i>	Du mäter temperaturen morgon, middag och kväll	Du kontrollerar temperaturen i örat	Du kontrollerar temperaturen i munhålan
<i>Kroppstemperaturen varierar över dygnet, även vid feber. När är kroppstemperaturen som lägst?</i>	På morgonen	På eftermiddagen	På kvällen
<i>Vad kan ge ett falskt högt värde vid temperaturmätning i örat?</i>	Om patienten har legat med örat mot kudden	Om proben har tryckts för hårt mot patientens hörselgång	Om proben riktas fel i örat
<i>Var mäts inte kärntemperaturen?</i>	Örat	Armhålan	Rektum

KOD _____

Örjan besväras mindre av sin astma efter läkemedelsjustering och åker utomlands med sin hustru. När han kommer hem upptäcker han ett sår under sin ena fot. Örjan misstänker att såret kan ha att göra med att han har typ-1 diabetes och han ringer därför till diabetesmottagningen. Du tar emot samtalet från Örjan och bokar in honom för ett besök samma dag. Du frågar Örjan om han varit i kontakt med sjukvård utomlands med tanke på MRSA. En multiresistent bakterie är resistent mot flera antibiotikagrupper och förekommer överallt i samhället. Att följa basala hygienrutiner är den viktigaste åtgärden för att minska spridning av multiresistenta bakterier eftersom spridning först och främst sker genom kontaktsmitta via händerna. En patient kan aldrig nekans vård p g a MRSA, remitterande enhet ansvarar för att informera mottagande enhet vid förflyttning mellan vårdenheter.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ DIABETESMOTTAGNINGEN

När Örjan kommer på det planerade besöket inspekterar du hans fötter och konstaterar att han har ett litet sår på undersidan av foten. Örjan är väl medveten om att det är stor risk att få sår på fötterna vid diabetes och äter därför näringsrik kost och röker självklart inte.

11. Ange 4 råd som du ger för att minska risken för att nya fotsår ska uppkomma. (0,5p/råd) (2p)

1	
2	
3	
4	

Efter besöket dokumenterar du i sårvårdsjournalen dina observationer av fotsåret.

12. Ange 6 olika observationer som du gör för att kunna dokumentera aktuellt status av fotsåret i sårvårdsjournalen. (0,5p/observation) (3p)

1	
2	
3	
4	
5	
6	

KOD _____

Örjan beskriver att han ibland kan känna av biverkningar när han tar extradoser. Två vanliga biverkningar av Pulmicort® är svamp i mun/svalg och hosta, Oxis® kan ge huvudvärk och diarréer. Örjan röntgas och dagen efter läser du röntgensvaret. Sjuksköterskestudenten Linda och du diskuterar vad det står.

"Det har tillkommit en liten atelektatisk förändring ventralt basalt i höger lunga. Inget lunginfiltrat".

Atelektas innebär hopfallna lungblåsor. Ventralt basalt innebär att det är atelektatisk förändring på framsidan av lungans bas. Inget lunginfiltrat innebär att det inte är en förtätning av lungvävnaden. Läkaren meddelar Örjan röntgensvaret via telefon och han får en tid för uppföljning.

Örjan besväras mindre av sin astma efter läkemedelsjustering och åker utomlands med sin hustru. När han kommer hem upptäcker han ett sår under sin ena fot. Örjan misstänker att såret kan ha att göra med att han har typ-1 diabetes och han ringer därför till diabetesmottagningen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ DIABETESMOTTAGNINGEN

Du tar emot samtalet från Örjan och bokar in honom för ett besök samma dag. Du frågar Örjan om han varit i kontakt med sjukvård utomlands med tanke på MRSA, men det har han inte.

10. Besvara nedanstående frågor genom att markera med X. (0,5p/korrekt svar) (3p)

<i>Vad menas med att en bakterie är multiresistent?</i>	Den är resistent mot flera antibiotikagrupper	Den är resistent mot ciprofloxacin	Den är resistent mot virala läkemedel
<i>Var förekommer det multiresistenta bakterier?</i>	Endast på sjukvårdsinrättningar	Endast på sjukhus utomlands	Överallt i samhället
<i>Vilken är generellt sett den viktigaste vårdrutinen i kampen mot multiresistenta bakterier?</i>	Isoleringsvård	Basala hygienrutiner	Provtagning och kontrollodling
<i>Hur sprids i huvudsak multiresistenta bakterier inom vården?</i>	Via luften	Som kontaktsmitta via händer	Via dåligt rengjord utrustning
<i>När kan en patient med multiresistent bakterie nekas vård?</i>	Om det vårdas infektionskänsliga patienter vid samma enhet	Aldrig	Om patienten har sår
<i>Behövs information ges och vem ska i så fall ge den om en patient med multiresistent bakterie ska flyttas till annan enhet?</i>	Remitterande enhet ansvarar för att informera mottagande enhet	Ingen information behövs	Patienten ansvarar för att informera mottagande enhet

KOD _____

Efter PEF- och blodtrycksmätningen fortsätter ni att samtala om Örjans läkemedelsbehandling. Örjan tar följande inhalationsläkemedel; Pulmicort[®] 100 mikrogram/dos, 2 doser på morgonen och 2 doser på kvällen och Oxis[®] 4,5 mikrogram/dos, 1 dos på morgon och 1 dos på kvällen. Örjan säger att han behöver förnyade recept på både Pulmicort[®] och Oxis[®]. Du frågar honom om det är bråttom med att läkaren ska skicka in nytt recept till apoteket. Örjan säger att han har 14 dagars behandling kvar av båda inhalationerna.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

Ni fortsätter samtalet och du frågar honom om han upplever några biverkningar. Örjan beskriver att han ibland kan känna av biverkningar, t ex hjärtklappning som är speciellt påtagligt när han tar extradoser.

8. Ange 2 andra vanliga biverkningar som Örjan kan beskriva vid användning av respektive läkemedel. (0,5p/ biverkning) (2p)

Pulmicort[®] Inflammationshämmande läkemedel	
Oxis[®] Bronkdilaterande läkemedel	

Läkaren skriver en akutremiss för röntgen pulm, Örjan kommer till sjukhuset för att röntgas. Dagen efter läser du röntgensvaret i patientjournalen. Det står följande:

"Det har tillkommit en liten atelektatisk förändring ventralt basalt i höger lunga. Inget lunginfiltrat".

Du handleder sjuksköterskestudenten Linda och ni diskuterar vad som står, då det är skrivet med medicinsk terminologi.

9. Vad betyder följande ord som beskrivs i röntgensvaret ovan? (0,5p/förklaring) (2p)

Atelektas	
Ventralt	
Basalt	
Lunginfiltrat	

Läkaren meddelar Örjan röntgensvaret via telefon och han får en tid för uppföljning på hälsocentralen.

KOD _____

PEF-mätningen visar att Örjan har minskad utandningsförmåga. PEF-värden på mindre än 75–85 procent av patientens normalvärden talar för akut försämring. Inhalationssteroider är inte förstahandsval vid akut svårt astmaanfall och mediciner med mukolytika är inte en effektiv behandling vid astma. Bronkkonstriktion innebär ökad kontraktion i bronkialmuskulaturen och bronkernas kontraktionsgrad påverkas av balansen mellan sympatiska nervsystemet och parasympatiska nervsystemet. Luftvägsobstruktion innebär att motståndet för luftflödet i luftvägarna är ökat. Efter PEF-mätningen fortsätter du med att kontrollera Örjans blodtryck. Du försäkrar dig om att han inte har druckit kaffe eller te de senaste 30 minuterna. Du tar blodtrycket i sittande ställning och ser till att Örjan har fötterna stadigt i golvet, armen är avslappnad med handflatan uppåt, inga stasade kläder under eller över manschetten samt att ni är tysta under mätningen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

Efter PEF- och blodtrycksmätningen fortsätter ni att samtala om Örjans läkemedelsbehandling. Örjan tar följande inhalationsläkemedel; Pulmicort[®] 100 mikrogram/dos, 2 doser på morgonen och 2 doser på kvällen och Oxis[®] 4,5 mikrogram/dos, 1 dos på morgon och 1 dos på kvällen. Vid behov tar han Bricanyl[®] 0,25 mg/dos.

Pulmicort[®]

Inhalationspulver 100 mikrogram/dos

Inflammationshämmande läkemedel för inhalation vid astma Aktiv substans: Budesonid

Dosering vuxna: Det normala dosområdet är 200-800 mikrogram per dygn fördelat på 2-4 inhalationer. I svårare fall kan dygnsdoser upp till 1600 mikrogram behövas.

Förpackningsstorlek: 200 doser

Oxis[®]

Inhalationspulver 4,5 mikrogram/dos

Långverkande bronkdilaterande läkemedel med snabbt insättande effekt för behandling av astma. Aktiv substans: Formoterol

Dosering vuxna: Underhållsbehandling: 1 eller 2 inhalationer en eller två gånger per dygn. Vissa patienter kan behöva 4 inhalationer en eller två gånger per dygn.

Förpackningsstorlek: 60 doser

Örjan säger att han behöver förnyade recept på både Pulmicort[®] och Oxis[®]. Du frågar honom om det är bråttom med att läkaren ska skicka in nytt recept till apoteket. Örjan säger att han har 14 dagars behandling kvar av båda inhalationerna.

***7. Besvara nedanstående frågor. (rätt svar = godkänt)**

a) Om Örjan har så det räcker till totalt 14 dagars Pulmicort-behandling, hur många doser finns kvar?	Svar:
b) Hur många dagar totalt räcker en förpackning Oxis [®] med den dosering Örjan har?	Svar:
c) Om Örjan har så det räcker till 14 dagars behandling av inhalationsläkemedlet Oxis [®] , hur många doser finns kvar?	Svar:

KOD _____

För att skapa dig en bild av Örjans problem som är relaterade till hans astma fortsätter du med att ställa specifika frågor som är kopplade till hans astma. Du frågar honom när och hur ofta han har symtom? Om något speciellt utlöser astman? Hur han tar sina läkemedel? Om hans nattsömn är störd? Hur det dagliga livet fungerar och om han har behov av ytterligare information eller utbildning? Efter samtalet får Örjan göra en PEF-mätning, peak expiratory flow som innebär att den maximala flödes hastigheten vid utandning mäts.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

PEF-mätningen visar att Örjan har minskad utandningsförmåga.

5. Besvara nedanstående påståenden genom att sätta X för sant eller falskt. (0,5p/svar) (3p)

	<i>Sant</i>	<i>Falskt</i>
<i>PEF-värden på mindre än 75–85 procent av patientens normalvärden talar för akut försämring av aktuellt tillstånd i astmasjukdom</i>		
<i>Inhalationssteroider används främst vid <u>akut svårt astmaanfall</u></i>		
<i>Medicinering med mukolytika är en mycket effektiv behandling vid astma</i>		
<i>Bronkkonstriktion innebär minskad kontraktion i bronkialmuskulaturen</i>		
<i>Bronkernas kontraktionsgrad påverkas av balansen mellan sympatiska nervsystemet och parasympatiska nervsystemet</i>		
<i>Luftvägsobstruktion innebär att motståndet för luftflödet i luftvägarna är ökat</i>		

Efter PEF-mätningen fortsätter du med att kontrollera Örjans blodtryck. Eftersom Örjan inte röker eller snusar behöver du inte ta hänsyn till detta. Örjan får vila 5 min i tysthet och du väljer att ta blodtrycket manuellt när han sitter. Du ser till att hans ben inte är korsade. Du provar ut rätt manschettbredd innan mätningen och ser till att den är helt tömd på luft och placerar manschetten 2-3 cm ovanför armvecket. Du genomför två mätningar där du kontrollerar blodtrycket i båda armarna då det är första gången blodtrycket tas.

6. Ge 6 förslag, förutom ovanstående, på vad du beaktar när du genomför blodtrycksmätningen för att få ett korrekt värde. (0,5p/förslag) (3p)

1	
2	
3	
4	
5	
6	

KOD _____

Örjan Östgård, 55 år, är gift med Kerstin sedan många år tillbaka. Örjan har ett åkeri och kör själv lastbil när det är många transporter. Emellanåt är det intensivt arbete och arbetstiderna är oregelbundna. Sedan tonåren har Örjan typ 1-diabetes och besväras periodvis av astma. Sista tiden har astman varit mer besvärlig än vanligt och Örjan ringer därför till hälsocentralen och får en tid för besök på sjuksköterskemottagningen. Du tar emot Örjan och ni sätter er ner och samtalar. Du tänker utifrån omvårdnadsprocessen i samtalet, d v s du gör en bedömning utifrån det han beskriver och identifierar hans problem och behov. Ni sätter upp mål och diskuterar vilka åtgärder som ska genomföras. Ni samtalar om att det finns två olika huvudtyper av astma, allergisk och icke-allergisk astma.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

För att skapa dig en bild av Örjans problem som är relaterade till hans astma fortsätter du med att ställa specifika frågor om hans astmaproblematik. Örjan berättar att han aldrig varit rökare.

3. Ange 6 relevanta frågor som du ställer till Örjan för att bilda dig en uppfattning om hans astmaproblematik förutom frågor om rökvanor. (0,5p/fråga) (3p)

1	
2	
3	
4	
5	
6	

Efter samtalet får Örjan göra en PEF-mätning.

4. Besvara frågorna nedan. (0,5p/fråga) (1p)

Vad står bokstäverna i förkortningen PEF för? (0,5p)	Svar:
Vad mäts vid undersökningen? (0,5p)	Svar:

KOD _____

Delprov I	Poäng:	G/U:
Delprov II – läkemedelsberäkning		G/U:

Örjan Östgård

Totalt 12 frågor, maximalt 25 poäng inkl. läkemedelsberäkning (fråga 7)

I situationen befinner du dig som sjuksköterska på olika instanser i vårdkedjan och det är av stor vikt att du har ett holistiskt tänkande.

Örjan Östgård, 55 år, är gift med Kerstin sedan många år tillbaka. De har två söner och väntar sitt första barnbarn. Örjan har ett åkeri och kör själv lastbil när det är många transporter. Emellanåt är det intensivt arbete och arbetstiderna är oregelbundna. När det är lugnt försöker de ta semester och åker gärna på en längre resa utomlands. Sedan tonåren har Örjan typ 1-diabetes och besväras periodvis av astma. Sista tiden har astman varit mer besvärlig än vanligt och Örjan ringer därför till hälsocentralen och får en tid för besök på sjuksköterskemottagningen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

Du är nyanställd på mottagningen och har inte träffat Örjan tidigare. Ni sätter er ner och samtalar och Örjan beskriver sin situation. För att få en struktur i samtalet tänker du utifrån omvårdnadsprocessen.

- 1. I omvårdnadsprocessen finns fem olika steg. Sista steget är att utvärdera och följa upp resultatet av omvårdnaden. Ange de övriga 4 stegen i omvårdnadsprocessen i rätt ordning. För att få poäng ska rätt svar anges vid rätt siffra. (0,5p/steg) (2p)*

1	
2	
3	
4	
5	<i>Omvårdnadsresultat, utvärdering, uppföljning</i>

Örjan beskriver att han haft astma sedan han var barn men har under lång tid inte känt av den. Det är framför allt på våren som han besväras av den. Ni samtalar om att det finns två olika huvudtyper av astma. Örjan beskriver att det var många år sedan han fick sin diagnos men genom att undvika miljöer som påverkar hans astma, och med läkemedelsbehandling har han varit relativt besvärsfri. Du frågar honom vad som utlöser hans astma och utifrån det vet du vilken huvudtyp som Örjan är drabbad av.

- 2. Vilka 2 huvudtyper finns av astma? (0,5p/typ) (1p)*

1	
2	